

Inserati se sprejemajo in veljajo tristoletna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanj se mena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, ne frankovana pisma se ne sprejemajo.

Narodno prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija na Sarem trgu h. št. 16.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:
Za celo leto . . . 10 gl. -- kr
za pol leta . . . 5 " "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:
Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan veljajo 60 kr. več na leto.

Vredništvo je v Rožnih ulicah št. 25.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Knez Aleksander I.

Česar smo se bali, da bodo namreč kakega nemškega princa na bolgarski prestol posadili, to se je zgodilo. Princ Battenberg, sedajni bolgarski knez Aleksander I., ni samo nemške rodovine, ampak celó lieutenant v pruski armadi. V pruski armadi so ga že toliko dresirali v nemškem duhu, da Slovanom nikdar ne more pravi prijatelj biti. Njegova izvolitev nam kaže, da je Bismarkov vpliv še zmirom premogočen. Ni dosti, da že v Bukrešu sedi prusk princ Karol, zdaj hočejo še Jugoslovane pod „pikelhavbo“ spraviti. Res je, da je mladi bolgarski knez tudi v žlahti z rusko cesarsko rodbino; pa znano je vsemu svetu, da pruski dvor zlorablja sorodnost z ruskim cesarjem samo za ta namen, da Rusijo vprega v svoj zmagovalni voz, in ruski car je lahkoveren zadosti, da veruje v prusko prijateljstvo. Mi pa smo tega mnenja, da Prusi le tako dolgo prijateljstvo kažejo Rusiji, dokler jo potrebujejo; v srcu sovražijo Rusa tako, kakor vsacega družega Slovana.

Vendar bolgarski knez ne bo samodržec, njega nadzoruje bolgarska ustava. On je dolžan, ravnati se po ustavi, po zastopnikih ljudstva v parlamentu, in ti ne bodo dopustili, da bi se bolgarske moči trošile za tuje koristi. Bolgarja ima že dosti izobraženih mož, in jih bo še več imela; ti vedo da so Slovani, in se bodo po tem ravnali. En paragraf bolgarke ustave tudi pravi, da ne more

nihče uradnik postati, če ni domačin, tedaj rojen Bolgar; ta paragraf bo zabranil, da ne bo mogel knez iz Nemčije uradnikov s seboj pripeljati. Mogoče je tudi, da se rodbina Battenbergova počasi posloveni, saj mora vendar sprijazniti se z življem, nad katerim hoče vladati. Časi so minoli, ko so se narodi še kupovali in prodajali, kakor ovce; zdaj narod sam misli, in vé, kje ga čevlji žuli, zdaj se ne dá več protinarodna politika deliti. To si naj zapomni nemški princ Battenberg, ki je prišel na prestol po protekciji ruskega cara, kateri morda sam ni vedel, kaj je naredil, da je bolgarsko krono pruskemu lajtnantu na glavo posadil. Tudi v Italiji je bilo mnogo protinarodnih, tujih dinastij; narodnostna ideja pa jih je vse stran pomedla, ker se duhu časa niso hoteli vkloniti. Knez Aleksander bo morda toliko previden, da si bo ta izgled zapomnil. Bolgari so imeli svojo osodo v svojih rokah, lahko bi bili zvolili Slovana; pa kakor že Slovan le tujca spoštuje, sebe pa zaničuje, tako so tudi Bolgari izvolili si nemško palico, ktere so menda še silno potrebni, ker sami sebi niso dobro hoteli.

Knez Aleksander je še le 22 let star, zato samostojnega mišljenja ni od njega pričakovati; Bismark in Gorčakov ga bosta na „žnori“ imela. Vprašanje je le, na katero stran se bo bolj vdajal, kam ga bolj srce vleče.

Da je služil v pruski, ne pa v ruski armadi, daje nam odgovor na to vprašanje. Mislili smo, pa postane Bolgarija novo pribe-

žališče Slovanom; ker so jo pa Bolgari sami naredili za prusko provincijo, naj jim bode; mi se bomo pa za narodne pravice sami naprej borili, saj je le taka svoboda kaj vredna, ki si jo narod sam pribori. Bolgarom jo je prinesel car, zato so jo caru nazaj dali, ker je ceniti ne znajo.

Politični pregled.

Avstrijske dežele.

V Ljubljani 5. maja.

Konservativna stranka na Štajarskem proglašala sledeči šolski program za prihodnje volitve: Vera in šola se morate zopet tesno združiti; osemletno šolanje se mora opustiti in vpeljati šestletno z nedeljskimi šolami; stroški za šole se morajo znižati, in bolj pravično razdeliti.

O pritiki cesarjeve slovesnosti je dr. Sladkovski govoril z ministrom Taaffejem o českich zadevah. Taaffe pa je tako govoril, da je ne samo Čehe, ampak tudi nas iznenadil, ker smo na njega vendar nekoliko zidali. Rekel je, da Čehom ne more prav nič objubiti, da naj le v državni zbor pridejo, in tam naj skušajo večino za se dobiti. — Sploh vsi ustavoverci z ministri vred mislijo, da bodo Čehi po lastnem narodu prisiljeni, stopiti v državni zbor. Tega so krivi dr. Eduard Gregr, Skrejšovski in tisti časniki, ki neprenehoma v nebo povzdigujejo državni zbor, čeravno se tam nič doseči ne dá, in ki zmiraj zabavljajo čez pa-

Ljubljanske slike.

Pisatelj (pošta factus). (Dalje.)

Ra en tega se loči te vrste pisatelj še v narodnega in nemčurskega, in to po svojih delih in lastnostih. Oglejmo si oba vsaj površno.

Narodni časnikarski pisatelj (literatus publicus pro patria) je, če mu je v boji za življenje orožje edino le pero, revež, ki se pa ne smili ne sebi, ne drugim; vesel je, če ima le količkaj povoda za to, članke in druge spise za liste mu narekuje prazni želodec in skrb za večerjo ali kosilo. Od dohodkov ne plačuje davka, hranilnica ni zidana za nj. pač pa zastavnica, če ima kaj. Pred krido s kakimi 10 do 20.000 goldinarji dolga je popolnoma varen in svojo hišo bo dobil menda še le pri sv. Krištofu, pa še tam ne bo imel miru, ker ga bodo čez nekoliko let deložirali, da naredi prostor drugemu. Tu ima edino veselje še nad svojimi spisi in da nima nobenega gospodarja, ki bi zá-nj skrbel, kteremu bi se pa moral tudi vklanjati. Svojo pisarno ima povsod, kamor pride, tudi ni pripet le na en list, nego piše o posebnih prilikah tudi drugim listom raznih jezikov, ki so Slovanom prijazni

ali vsaj pravični, pa piše večidel za „božji lon“. Svojega stanu si ni zvolil sam, nego le padel vá-nj, in zdaj si v njem pomaga kakor vé in zna. Piše tudi še druge reči: knjižice za narod, kuje pesmi itd. Narod ga kolikor toliko obrsja, včasih tudi dejansko kdo izmed njega to pokaže, pa ne da bi sam sebe v preveliko škodo spravil, a na vse to hranilnica nič ne posodi.

Njegov vrstnik, to je narodni pisatelj, ki ne piše za denar, nego za narod in tudi iz lastnega veselja, ima še kak drug posel, o kterem živi, toraj mu pero ni težko, marveč lahko orodje. Zato se o njem ni treba bati, da bi se izpisal ali postal dolgočasen, če za to nima že posebnega talenta. Njemu pero ne nese denarnega dobička, prej ga še kaj stane, svojo plačo žanje v pripoznanji bralcev in v zadovoljnosti s svojimi deli. Med ljudmi hodi kakor duh, ne vidijo ga, ime njegovo je skrivnost vrednikova, kateri pa te skrivnosti še celó pred sodnijo ne izdá. Največe veselje njegovo je, če bralci poprašujejo po pisatelji njegovega članka in včasih vržejo sum na kakega družega. Potreben je za slovenske liste, ker ti nimajo toliko, da bi mogli plačati vsako vrsto, pa tudi na unanje nam prijazne, ki nimajo posebnih stalnih dopisnikov za denar.

Nemčurski časnikarski pisun (literatus vulgivagus nec non infamis) spada prav za prav med tiste živali, katerih ljud in Turek ne sme jesti, pa bi se smel prištevati tudi tistim vitevom, ki ob cestah za grmi preže na popotnike, kar se v laškem jeziku „brigantaggio“ imenuje. Svoje strupeno pero sproži o posebnih prilikah, ali vselej izza grma, da ga človek le slutí, a ne vidi. On je najhujši nasprotnik naroda, med kterim in o kterem živi, od njega prihajajo tista poročila o ljudstvu in deželi naši, ktera dajejo zunaj nevednim ljudem podlago za krivične in hudobne sodbe o nas. Dobrega o narodnjakih ne piše, če slabega ne vé, si pa izmisli, v njegovem katekizmu laž ni med grehe uvrstena. Talenta ima vohunškega kolikor toliko, „špicljanje“ in denunciranje mu je dobro delo, za katero se nadja še posebne plače. Sramožljivosti ne pozna, tem bolj mu je razvita mržnja do vsega, kar je narodno, slovensko. Poguma nima nobenega, strahu pa največ pred bukovim ali leskovim oljem, katero morda že celó iz lastne skušnje pozná. Pisava njegova je toliko gladka in okusna, kakor n. pr. razgrajanje hripavih pijancev ali govorica razjarjenih jezičnih bab, kedar se sprimejo, ali pa tudi tepenega porednega pobalina, kateri se za prejšeto zasluženno kazen maščuje s

sivno politiko, ki bi gotovo več vspeha imela, nego aktivnost, ko bi se je (pasivnosti namreč) vsi slovanski poslanci poprijeli.

Dr. Rieger je zopet govoril z **dr. Herbstom** in rekel, da bi bila sprava mogoča, ako bi se Čehom vsaj najpotrebnejše težnje izpolnile. Vlada, kakor ustavoverci ne-čejo nič obljubiti, in bi le radi Čeha v zboru imeli, da bi jih tam prav prijazno majorizirali, in če bi se Čehi pritožili, reklo se jim bo: „glejte, da nam večino vzamete“, kar je pa toliko, ko nemogoče pri sedanjem volilnem redu. Ako ustavoverci pri prihodnjih volitvah zopet večino dobè, ne bodo hoteli nič slišati o koncesijah, tudi ne, če Čehi v zbor stopijo. Potem bodo morda tudi moravski in slovenski poslanci k spoznanji prišli, da se v državnem zboru nič doseči ne dá, in bodo skupno izstopili. Nekoliko manj ošabni so ustavaki, kakor so bili, to je res in lahko umevno po tolikih nevspehih; pa le za to, ker so v stiskah, kažejo se nekoliko bolj spravedljive; saj je tudi volk obljubil, da se bo postil, ko je pa v mlakuži prešiča videl, rekel je: „saj to je riba, ker je v vodi“, in je prešiča pojedel. Vse je odvisno od prihodnjih volitev; ako ustavoverci zmagajo, potem jim bo greben zopet zrastel, in postali bodo stari grešniki. Pri ljudstvu na deželi so sicer zgubili zaupanje, pa meščanstvo še slepo za njimi hodi, ravno tako veliko posestvo, in ta dva stanova odločujeta pri volitvah vsled privilegija, ki ga jim daje sedajni volilni red. Kakor je videti iz tega, čakajo nas še težki boji; naša končna zmaga pa ne more biti dvomljiva.

V **Trstu** je bil voljen prejšnji župan Angeli; tedaj ima lahonska stranka še zmirom večino v mestnem zboru.

Vnanje države.

V Berlinu se je v **nemškem** državnem zboru pričela velika gopodarska debata o colnini. Znano je, da si nasproti stojite dve stranki: Bizmarkova in Delbrückova. Ker Bizmark v tem slučaju ne dela po željah gospodov izraelitov, za to je po časnikih veliko zabavljanja čez Bizmarka, da on o gospodarstvu nič ne razume itd. Morda bomo o priliki o tej stvari še kaj spregovorili.

Veliko je tudi kokodajsanja po judovskih

časnikih, ker **ruski** vojaki še niso zapustili Rumelije, kar bi bili imeli 3. maja storiti. Menda se je ruska vlada pomenila od dvora do dvora, da so privolili še v daljšo okupacijo, ker bi še ne bilo varno Rumelijo sami sebi prepustiti.

Izvirni dopisi.

Iz Železnikov. 25. aprila. Praznovan in obhajan je bil v Železnikih 25letni spomin, t. j. dan srebrne poroke Nju apost. Veličanstev, presvitlega cesarja Franc Jožefa I. in preblage cesarice Elizabete. Izvzemši pismeno vabilo občinskega predstojništva od dne 15. aprila do tukajšnjih hišnih posestnikov, naj blagovolijo v omenjeni častni spomin z nastopom večera dne 23. aprila razsvetliti okna svojih hiš, nismo imeli za slavnosti nobenga programa, kakor se je bralo po časnikih o marsikakem drugem kraju; ničmanj pa je vsacega posamesnega spodbujal patriotični čut, storiti za vredno praznovanje srebrne poroke Njiju Veličanstev toliko, kolikor se sploh doseči dá in zamore v od mest oddaljenih krajih, kjer kakih posebnih olupšav ni lahko dobiti na prodaj. Zoper vsako pričakovanje pa sta nastopivši večer 23., in tudi slavnostni dan 24. aprila pokazala, da se Železnike prištevati smejo v oziru patriotizma med odlične kraje naše dežele. Ko je namreč na večer 23. aprila zazvonilo Ave Marijo, pridružil se je zdajci glas zvonov tudi gromeči dón možnarjev raz dveh višin, v Spodnjih in Zgorajih Železnikih namreč. Blizu obeh krajev, kjer se je streljalo, stala sta pripravljena tudi dva po fantih priredjena kresova; tretjega napravila je bila na drugem kraju bolj odrasla šolska mladina, tako da so se z nastopom noči zasvetile tri višine naše ozke doline v kinču velikih kresov. Glasno doneči živio- in slavo-klici na presvitlega Vladarja odmeveli so raz višin iz géril fantov, ki so žgali slavilna ognja. Priredila sta bila dalje vzajemno občinsko predstojništvo in naš veliki mladi c. kr. poštar gosp. J. D. tudi vmetalen ogenj (ognjicanje), in g. D. je sam zažigal na drugi višini bengalične luči, ter v ozračje spuščal švigajoče raketeljne. Med vsem tem nadaljevalo se je streljanje z možnarji dolgo v

noč. Tem slavnostim po višinah vredno pridružile so se koj po Ave Mariji lepo razsvitljene hiše v vsih treh oddelkih našega obširnega trga. V srednjih Železnikih odlikoval se je pred vsem zvonik farne cerkve, kjer so bili napravljeni v visokih linah po vsi njihovi obširnosti sprelepi osvitljeni križi iz razbarvanih lučic. Poštna hiša je bila tudi jako sijajno razsvitlena. Na srednjem oknu v nadstropju stala je podoba Njegovega Veličanstva cesarja v naravski veličini, opasana od lesketajočih balončkov. Okni ob straneh nakrašeni ste bili z (se ve da) slovenskimi svitlopisnimi vošili preslavnemu Vladarja in Vladarici; — na skrajnih oknih ste bili pripeti zopet doprsni podobi Njiju Veličanstev v transparentu; od strehe pak je vihrala velikanska cesarska, t. j. črno-rumena zastava. Zvoniku in poštni hiši vredno pridruževalo se je tudi šolsko poslopje, raz kterega strehe so plapovale tri velike zastave, dve cesarski in ena narodna; na srednjih dveh oknih v nadstropju pa ste viseli doprsni podobi Njiju Veličanstev v širokih pozlačenih okvirih, osvitljeni z obilnimi lučicami.

V spodnjih Železnikih so se posebno odlikovale z obilno osvečavo hiše vseh treh gg. Globočnikov; žandarmerijska kosarna; Marijno znamenje poleg. L. hiše; raz oken dveh družih hiš je poleg primerne osvečave vihralo tudi mnogo narodskih zastav. Tudi zgornje Železnike so bile dostojno razsvitljene; med vsem najbolj se je ondi odlikovala hiša krčmarice M. J., po domače „na Opalti“. Cesarska pesem se je med razsvitljavo prav lepo in hvalevredno zapela pred več hišami; čuli so se tudi drugi primerni napevi, ter obilno živio- in slavo-klicev na prevzvišena jubilanta. Ljudstvo sprehajalo se je po vseh ulicah v obilnih trumah, vedlo se skoz in skoz dostojno, radovedno pregledovanje za naš kraj le redkokdaj videne reči in doživljene slavnosti.

V zgodnje jutro 24. aprila se je slovesnemu danzvonjenju zopet pridruževal gromoviti dón možnarjev. Ob 9. uri bila je v farni cerkvi slovesna sv. maša, ktere se je vdeležila poleg načelnistev tukajšnjih vradnij praznično opravljena šolska mladina s svojo zastavo, in menda do malega vse stanovništvo. Pri zadnem evangeliju je pred zahvalno pesmijo v soglasju z

tem, da na vso moč rjove in jezik kaže. Pač prav je že pred 10. leti pel nekdo v „Triglavu“ o takem pisunu med drugim sledeče vrste:

„Gleich dem Geschlechte des Hund's, das durch pö-zlich erhobenes Bellen Kinder nur schreckt, auch beisst, doch fürchtet des Muthigen Peitsche, — Oder dem Buben, der hoch von dem Fenster herab auf die Gasse Spucket auf jeglichen Kopf, so sich zeigt in seinem Bereiche.“

Posebno zaželjen pien mu je kak škandal v narodnih krogih in še celó če se kje pijanci stepó ali dva rokodelska učenca zlasata, bo to brž poročil v kak nemšk list, prirajkljano in tako zavito, kakor da bi tega ne bili krivi le slovenski prvaki in duhovščina, ampak celó ves narod od Triglava do Balkana. Se vé, da te smrdljive živali ne bomo dalje ogledovali, ker je vsaka njena stran ostudnejša od prejšnje. Le to bodi še omenjeno, da jej kruh slovenski pri vsem tem prav dobro diši, o hvaležnosti zá-nj pak ni nobenega govorjenja.

Še neka vrsta pesnikov in pisateljev se nahaja v Ljubljani, ktere omenimo le zato, da bo vsa perutnina nekoliko popisana, in ta je literat ali žurnalist (literatus piratus). Na gotovega ni nič navezan, tudi nikomur iz-

ključljivo ne služi, niti nima trdnega značaja, nego se prodaja sproti za vsak slučaj tistemu, ki več dá, toraj hodi s trebuhom za kruhom in če ga ni, ga išče po raznih potih. Njegova Vila je pripravljena vsakemu služiti, stresa razne ljudi o posebnih prilikah, o godovih, rojstnih dneih, ženitvah in možitvah, jubilejih itd. s pisanimi, pa tudi s tiskanimi deli svojega uma edino s tem namenom za žepe, da bi kaj z njih padlo; zato ima natančen zapisnik rojstnih dni in godov imenitnih oseb, po drugih zá-nje važnih rodovinskih premembah pa skrbno pozveduje in težko mu ktera uide. Politične barve ni nobene, marveč cení vsacega po tem, kar je njemu, skuje danes istemu človeku slavno popevko, kteremu je par dni poprej po njegovem sovražniku najet skoval zabavljico, in se dá tudi še za marsikaj družega rabiti, s čemer bi se pošten človek javno ne bahal.

Kdor misli, da privsi tej mnogostranski umetnosti dobro živi, bi se motil. Ljubljana je premajhna, malo je ljudi, ki bi se radi dali v popevkah in prozi preslavljati po časnikih in še manj takih, ki bi svoje preslavljanje dobro plačevali. Dobrih dni toraj tak literat v letu veliko manj šteje ko slabih, o kterih je vesel, če mu kak „mecná“ plača zajuterk, čašo vina ali vrček piva ter mu pomoli kako

smodko, da si izstradano dušo zopet priveže. V javnem življenji nima skoro prostora, ali vsaj če ga dobi, ga kmalu zopet zgubi, do veljave se pak ne povzdigne ne do politične, ne do socialne, še manj do pesniške in pisateljske, čeravno sam sebe zeló časti.

Pisatelja in pesnika se drži pa še nekaj, po čemer njegova dela še le noge dobe, in to je stavec (famulus literarius). Memogrede je bil že omenjen kot najsitnejša muha časnikarskemu vredniku, ki mu ne dá miru ne podnevi ne ponoči. Živi le ob rokopisih, kterih nima njegov požrešni želodec nikdar preveč in med kterimi skoro ni tako slabega, da bi ga ne mogel prebaviti. To opravlja stojč, kakor Izraelci, ko so v Egiptu zadnjikrat večerjali, zató je celó podoben štoklji, ktera tudi le malokdaj sedi. Izobražen je v političnih in družbinih zadevah veliko bolj, nego bi človek mislil, ne le, ker se ga tega, kar iz pisanega s svojo umetnostjo spremeni v tiskano, hoté nehoté nekaj prime, marveč tudi, ker po storjenem delu vzame časnik ali knjigo v roke in tako potolaži svojo radovednost in ukaželjnost.

Živi ne posamezno, ampak v družbi po, tako zvanih tiskarnicah, kjer dela za-se in za principala. Med njim je več stopinj (šarž), deloma po starosti, deloma po stroki. „Rib“

kórskim pevstvom zapela šolska mladina cesarsko himno. Kakor so se bili šolarji že pred sv. mašo sèbrali v šolski dvorani, ter od tam šli pároma v cerkev, tako so se tudi poskončanem sv. obredu povrnili zopet tje nazaj. Bila je dvorana lepo ozaljšana s slikama Njiju Veličanstev presvitlega cesarja in cesarice, z gerbi državnem in vseh avstrijskih kronovin, ter z cesarskimi in narodskimi zastavami. V primernem ogovoru je bil mladini razložen pomen slavnosti; temu je sledila molitev za visokorodna jubilitanta, petje cesarske himne; k sklepu pa je bila vsa mladina obdarovana z pisnimi sešitki. Popoldan je imela mladina v spomin veselega dneva zopet svojo veselico v tem, da je romala do cerkve Marijne v Suši, kjer se je zopet prepevalo, molilo, in je bila mladina pogostena s kruhom in obdarovana z knjižicami: „Cesar Franc Jožef I.“ — Za sklep pa naj sledi dostavek k šolski pesmici: „Mali vojaci“ (glej „Šopek mičnih napevov za šolo in dom“, ki je bil za to slovesnost zložen in in se glasi:

Zdaj zapojmo prav krepko,
Da razlega se v nebo:
Car Franc Jožef naj živi
Dolge leta, večne dni!

Iz Radoljce, 1. maja. Dopis v „Slov.“ o obhajnji cesarjeve svečanosti v Radoljci je bil nekako preveč dobrovoljin, kar se tiče g. grofa Turna. Res je bil na grajščini slovenski napis, ali le eden med dolgo rajdo nemških. Grof se nikakor ni spreobrnil, še ne spreobrača se ne, on je, kar je bil: nemčur. S kako slovensko mrvico se hoče le kmetom prikupiti za prihodnje volitve, a naš kmet je že toliko pameten, da vé, kam „pes taco moli“, in gospod grof se o tem utegne sam še le prekmalu prepričati. Zato še enkrat rečem: Le previdno! Ne obsipati ljudi s hvalo, ktere ne zaslužijo. — To bodi kratek popravek Vašega zadnjega dopisa iz Radoljce, ki je pa v vsem drugem resničen.

Domače novice.

V Ljubljani 6. maja.

(Vljuden poziv našim pisateljem!) Po želji častitega odbora Matičnega sem prevzel vredništvo njenega „Letopisa“ tudi za letošnje leto.

nič kaj ne obrajta, čeravno jih dela sam, ravno tako ne prevelikih „popravkov“, bolj se mu prileže „špeh“. Časnikarske skrivnosti so mu dobro znane, ravno tako pisatelji, a vse take skrivnosti zná dobro varovati. Ako je pisatelj siten, utegne on biti tudi muhast, to zapazi prvi kmalu po stavku, ker on govori le po črkah.

Drugače živi še v društvih, kjer si voli predsednika, blagajnika in odbor, kakor drugi ljudje. Politične vere je dvojne: narodnjak ali nemčur (prusák). Prvi je po rodu Slovenec, drugi iz tujega sèm presajena kopriva ali pa snitjé, ki se je naredilo na domačem stebelu; ta se nahaja pa le v eni tiskarni, kjer pomaga spravljati na svitlo znane tri nemčurske liste, ki so vse prej nego deželi na čast. Razen tega je stavec tudi radikalec, marsikterikrat mu pride iz ust beseda, kakoršne nikoli ne stavi. Tako živi ta „joger Gutenbergov“, dokler mu ne odreko noge službe, teden za tednom enako, slednjič pa tudi njega smrt položi v „čola“, štirje možje ga „postavijo“ k sv. Krištofu ter ga denejo v „makulaturo“, in tu bo ležal tako dolgo, da bo poslal najviši principal enkrat pónj svoje „fante“ in takrat bo zadnja „ko- rektura“ in tedenska plača. (Dajje prih.)

Obračam se tedaj zopet do cenjenih pisateljev, ki imajo srce do našega literarnega zavoda, z vljudno prošnjo, naj me podpró s spisi naši „Matici“ primernimi, ktera po pravilih svojih in po soglasnem priznanji izvedenih rodoljubov o izdavanji knjig ima stati v nekaki sredi med visokoznanstveno akademijo in pa med društvom priprostemu ljudstvu namenjenim. Če tudi je „Matica“ tako na dvojno stran omejena, ima vendar še jako obširno polje za delovanje svoje. Poduka, poduka pred vsem treba nam je še mnogo tu in tam, in kdor vé „utili“ dodati „dulce“, zadel bo pravo.

Da pa pisatelji se ne trudijo s pisanjem člankov, katerih ne bi mogel vzeti v „Letopis“ drago bi mi bilo, ako bi mi hoteli poprej le predmet naznaniti, o kojem za „Letopis“ nameravajo pisati. V obče naj članki ne bodo preobširni, da je móči v „Letopisu“ vstrezati priljubljenemu pravilu: „variatio delectat“.

Ker nekteri družabniki cenijo delovanje društva bolj o tem, da namesti ene obširne knjige dá dve, tri manjše knjižice na svetlo, zato je odbor „Matičin“ ukrenil okrajšati „Letopis“ za toliko, da poleg njega na svitlo pride še ena ali dvoje knjižic po 4 ali 5 pól, ako odboru doidejo za tako izdanje sposobni rokopisi.

Ker morajo vse knjige do decembra meseca dotiskane biti, da pridejo koncem leta družabnikom v roke, zato prosim gospode pisatelje, naj blagovolijo pred očmi imeti oni obrok. — Da se za vsak sprejeti članek ktere- rega pisatelj izrekoma ne daruje „Matici“ po pravilih odmerjena nagrada daje, je obče znano.

Dr. Jan. Bleiweis,
Matičin predsednik.

(Odbor Marijne bratovščine) se je sestavil. Voljen je za predsednika Regali, za podpredsednika Pirnat, za tajnika Arko, za blagajnika Drašler. Ker se je taksa za ogledovanje mrličev zopet zvišala na en goldinar, bratovščina pa to in vse drugo oskrbi, ker se je poleg tega sklenilo, še več ko prejštoriti za umrle ude, postaviti jim tron, in z mrtvaškim zvoncem zvoniti v dveh cerkvah, pričakovati je, da bo vedno več udov pristopilo, ker se plača na leto le 50 kr., pogreb pa se napravi tak, da bi stal zunaj družbe gotovo 50 glđ. Živi in mrtvi udje so deležni vsako leto štiridesetih sv. maš. Obubožani udje se daljnega vplačevanja oprosté; prav revnim se tudi podpore dajó. Premoženje društva znaša 21.000 glđ. Nove ude vpisuje g. Regali na št. peterski cesti št. 21.

(Vabilo k občnemu zboru „Glasbene Matice“), ki bo 10. maja 1879 ob 8. uri zvečer v čitalnični pevski sobi. Program: 1. Ogovor prvosednikov. 2. Poročilo tajnikovo. 3. Poročilo blagajnikovo. 4. Volitev 20 odbornikov, katerih mora najmanj 12 prebivati v Ljubljani, in med njimi se zaznamuje posebej prvosednik in blagajnik. 5. Posamezni nasveti. Odbor.

O p o m b a. Vsak ud glasuje in voli osobno, samo vnanji družabniki smejo voliti pismeno.

(Valvazorjeve kronike) prišel je pri marljivem gospodu Krajcu v Novem mestu na svitlo že 56., to je XII. knjige 3. snopič, ki popisuje nektare kraje ob mejah kranjskih in graničarje; tudi kinčajo ta snopič nektare podobe.

(„Brencelj“ št. 8), ki je prišel v soboto na svitlo, ima zopet veliko zbadljivega gradiva, na zadnji strani pa podobo dobro izmišljeno in izpeljano z napisom: „O cesarjevi svečanosti v Ljubljani“. Prizorišče pred deželno hišo kaže veliko množico ljudi, iz katerih se valé megle samih „živijo“. Spredej je „Brencelj“ kot Diogen z veliko svetilnico in Krišpin

ga praša, česa išče podnevi z lučjo? — na kar „Brencelj“ odgovori: „Nemcev“.

(Za semeniške duhovnike) bodo letos posvečeni ti-le čč. gg. bogoslovci III. leta: Eržen Valentin iz Selc, Janežič Janez in Zatičine, Perpar Franc iz Dobrniča in Smrekar Janez iz Št. Helene.

(Mesec majnik) se je v Ljubljani slabo pričel. Do danes še ni bilo lepega dne, vedno le dež in mrzel veter, po gorah pa je videti snega precej daleč doli proti znojži. Z gorenskega se nam poroča, da je tudi po planem na več krajih sneg padel, posebno po dolini od Javornika proti Koroškemu. Z Gorice pa se poroča, da so bile tam že 1. maja zrele češnje na prodaj!

(Včerajšni smajni dan) jo bil le bolj jalov. Ljudi ni bilo veliko, morebiti tudi zavoljo slabega vremena, s kupčijo se trgovci nič kaj ne pohvalijo. Le živinski somenj je bil nekoliko živahnejši. Pač povsod manjka denarja.

(Vstrelil) se je tu nedeljo stotnik v pokoji Gotlieb v čelo tako, da je bil pri tej priči mrtev. Kaj je bil vzrok samomora, se še ne vé; pravijo, da je bil zmešan. Ženi je zapustil list z napisom, da se hoče vaditi v streljanji.

Razne reči.

— Strašna nesreča v rudniku. Iz Griž se „Nar.“ piše: Daé 28. aprila se je v bližnji Zabúkovici velika nesreča zgodila, namreč: pri Preboldskih jamah za premog je bila neka nova jama narejena, katero so mislili z neko staro, s katere je nekdanj gorelo, in katera je bila do zdaj zaprta, zjediniti, da bi potem zdrav zrak krožil, in bi se potem zopet moglo v starej jami delati. Dne 28. aprila ob pol 12. uri zavrtala stadvá delavca na več črevljev debelo zemeljsko steno s svedrom, ali kakor hitro je bila luknja prevertana, začne plin iz stare jame v novo bučati, tako, da sta delavca komaj pete odnesla. — Ob 1/2 1 popó- ludne sta šla delavca Petek in Basle, in predstojnik Gorajšek k novej jami, in in ti trije so mislili, da bodo z vrvmi neko luč v globino jame napeljali, in s tem plin zažgali. — Basle gre v jamo, Petek in Gorajšek čakata zunaj, kar tudi od omenjenih dveh na enem drevesu obešene svetilnice kažejo. Naenkrat se čuje strašanski púk, dosti hujši od kanona. Ko ljudje priletijo, vidijo strašanski prizor, Začetek jame je čisto podren, zemlja okolo razorana, Gorajška najdejo na travniku blizu neke vode 12 sežnjev daleč od jame čisto zlomljenega in razmesarjenoga; ravno tako Petka pa 2 sežnja bližje; oba sta kakor se razume, mrtva. — Basle, kateri nij mogel veliko črez 2 sežnja v jamo priti, bil je podsut. Našli so njega čisto razmesarjenega; ravno tako, da še zdaj nemajo vseh delov njegovega trupla. Nesreča se more tako tolmačiti, da je v tej uri črez malo luknjo, katero sta omenjena dva delavca zjutraj prevrtala, iz stare jame toliko plina nabralo se, da je bila tudi nova jama polna. Basle je šel z svetilnico, da bi omenjeno vrv pripravil, ali jama je bila uže prepolna plina, užgalo se je, in nesreča se je zgodila.

Pregled hrvatske literature 1878.

Mi smo pregledali plod, kterege nam je prinesla hrvatska književnost l. 1878 in našli poedina dela v letošnjem „Slovcu“ št. 4, 6, 7, 8 in 9. Tú smo našli nekaj čez 30 znanstvenih in strokovnih del, okoli 10 bele-

trističnih, čez 15 ljudskih, skoraj 30 šolskih in za mladino, marskakah poročil in brošur bode čez 30, do 15 koledarjev, konečno 34 listov; tedaj v vsem okoli 150 tiskanih spisov.

Na dalje poroča „Obzor“, kateri govori o tem pregledu:

Nam niso točno znani vsi književni plodovi druge polovice naroda, ktera se poslužuje s cirilico, ali vemo, da tudi tam ne gre bolje, še celo mi smo (Hrvati poslužeci se s latinico) v nekterih strokah pred njimi. To književno delovanje je samo po sebi dovolj pičlo. Številke same ne govorijo povoljno. Brezdvomno, da je največa nesreča pri vsem tem, ker je naš narod v tem pogledu faktično razdeljen v dva naroda (to ni mogoče tajiti): hrvatski in srbski, ktera se v glavnem razvijata umno popolnoma samostalno, ne obzirajoči se eden na drugega. Tú se tratijo dvojne moči na eno delo, a navadno dela drugi slabše od prvega, večidel ne vedoč eden za delo drugega. Tú ste dve književnosti, od katerih vsaka ima svojo (bravsko) občinstvo; še le v viših sferah narodnega življenja opazuje se nekaka mejsobna paznja, ktera se objavlja v najvišem hrvaškem zavodu — v akademiji. Drugde nima nikjer sledú v narodnem življenju, — a ni nade, da bi se ti odnošaji kmalo spremenili zraven dveh političnih tendencij vrsté se tudi dve posamezne književnosti — ali bolje je sedaj o tem molčati.

Večina sedanje naše književnosti se še vrti okoli šolstva in časništva; za ljudstvo se malo dela, za srednji stan malo več, a znanosti so nam v povojih. Naša strokovna književnost namenjena je domači historiji, jeziku in književnosti; o dobrih, občno znanstvenih delih se dá še le sedaj govoriti. Večina naše književne delavnosti je kompilatorske (nabiralne) naravi; originalnega delovanja imamo mi jako malo, a kar ga imamo, verti se skoraj okoli same zgodovine, filologije in beletristike, najmanj okoli prirodoslovnih naukov. Mi še zmiraž tavamo za drugimi narodi, pitamo se s tujo hrano in tuje misli žvečemo; na svoje noge se še nismo postavili. No, ako nas absolutno ne zadovoljuje naša književna produktivnost po vsem obsegu in veljavnosti — relativno, v primeri ne davnej preteklosti in v primeri sedajni faktični moči nimamo nikakor razloga zdvojit. Ima prikazov (pojov), kateri kažejo, da se pomikamo naprej. Od nekoliko let sém začel je zginjevati diletantizem v književnosti, in prikazuje se nekaj kritike; književnost se je začela ozirati na pozitivne potrebe naroda — ona se je začela deliti v stroke.

Vse moderne književnosti smerjajo tje, da se izobraženost naredi (čini) za občo, da predre ves narod, da bode plod naukov pristopen vsim vrstam naroda. V novi dobi spazuje se, da gre tudi hrvatska književnost po tej poti, akoravno v vrlo majhnih dimenzijah.

Danes moremo reči, da hrvatsko književnost zdržujejo sama društva; brez njih komaj da bi izdali hrvatski knjižotržci ktero šolsko knjigo. Najprimitivnijo dobo književnosti, ko so spisatelji mogli samo naročnikom izdajati knjige, smo že prekoračili. Danes so pri nas glavna podpora naše književnosti društva — tretja doba književnosti je še daleč od nas. Od nekoliko let sem književna naša društva krasno naprodujejo, kakor se ne sliši nikjer na slavjanskem jugu. To je edina svetla točka v naši sedajni dovolj majhni književnosti. V zadnjem času so se ta društva začela tako rekoč tekmati, ktero bode več storilo.

Tú je akademija znanosti, Matica hrvatska,

društvo sv. Jeronima, Matica dalmatinska, hrvatski pedagogični zbor; posebno akademija, Matica in društvo sv. Jeronima dela z velikim vspehom. Akademija dela okoli znanosti neumorno in dosti obširno, kolikor ni jeden enak zavod na jugu, Matica po svojem prerojenju dela že bolj neumorno in društvo sv. Jeronima prav nič ne zaostaja. Kar je pri nas resnega (ozbilnega) delovanja, to se kopiči okoli teh treh društev. Akademija tiska svoja dela v 1000—1500 iztisov, Matica v 2000—3000 in društvo sv. Jeronima v 5000—6000 pa še koledar „Danico“ v 16000 iztisih! Pred desetimi leti ni nobena hrvatska knjiga v več kakor 1000 iztisih sveta ugledala — danes se vsaka bolja stvar tiska v več tisoč iztisih. Ko vse to premislimo moramo priznati, da je naš napredek v razmerno kratkem času precejšen.

(Konec prihodnjč.)

Poslano. *)

Odrpto pismo do gosp. c. kr. davkarja Alojzija Lillega v Zatični.

Ker se zbog dogodjaja zadnjih dni ne morem in nečem z Vami govoriti, dovoljujem si na tem potu sledeča vprašanja do Vas staviti.

1. Kako je to, da ste ne samo zadnje dni, ampak mnogokrat prej izustili, da imate pravico na mé paziti in me z mojega rojstnega kraja odpraviti, kakor ste se zadnjič, ko sem se potegoval za svete naše pravice, s sledečimi besedami izrazili: „Ich werde diesen v Kerl schon expediren!“?

2. Kdo je dal Vam kot davkarskemu uradniku pravico, mene nadzirati, ko vendar še nisem nikdar kaj zakrivil, kar je prepovedano po zakonic h? Edino le to Vas po mojem mnenju v oči bode, ker sem naroden in svoj narod čez vse ljubim, ravno tako pa tudi vse ravnanje proti narodu zaničujem.

3. Kdo ima sploh pravico, poštenega in vedno lojalnega Slovence, ki še nikedar ni nič zakrivil, nadzirovati?

Sicer se pa zelo motite, če mislite, da bom po tem Vašem praznem besedovanju le za pičlico odjenjal od svojih principov, tem več me vse to še bolj navdušuje vztrajen ostati v delu. Ker vem, da Vas to še posebno peče, da čestokrat občujem s priprostim narodom, naj Vam bo tu očitno povedano, da mi je ljubši zadnji kmet, ki iskreno ljubi svoj narod, kakor najviša oseba, ki nasprotuje našemu narodu. Prepričali se bote gotovo, če se še niste, da je v tem okraji vse Vaše delo zastoj, ker se ljudstvo kljubu vsem zaprekam sijajno zaveda svoje narodnosti.

Opozorim Vas pa tudi, da se v prihodnje bolj omikano obnašate, če stopite v tako hišo, kakor je ravno hiša mojega strica. S kletvijo in svojo nemško kulture ne boste ničesar dognali. V Zatični 1. maja 1879.

Aleksander Hudovernik,
jurist.

*) Za spise pod tem naslovom vredništvo ni odgovorno.

Eksekutivne dražbe.

7. maja: 1. Jelenič, iz Dol v Metliki. 3. Otoničar iz Cirknice, 11 Pavlovič iz Garčareveca, 1. Udovč iz Rožanca, 3. Švigl iz Martinjaka, 1. Lenasi in Hladnik iz Cirkovske vasi, 1. Kranjc iz Dobca, 1. Mihevc z Martinovega hriba, 1. Lekan iz Rovt, vsi v Logatecu. 3. Muhar iz Broda, 2. Ljubič iz Slivnice, 2. Janoh iz Kompolj, 2. Klančar iz Studenca, 2. Pengov iz Pšate, vsi v Ljubljani. 1. Kirer iz Zaboršta, 2. Marolt iz Leskovca,

2. Blutkovič iz Leskovca, 2. Lokšo iz Straže, 2. Koselic iz Ardrova, vsi v Krškem. 2. Repič iz Višenj, 2. Ferjančič iz Zagolič, 2. Furlan iz Vodice, vsi v Vipavi.

Umrli so:

Od 1. do 2. maja: Jožef Hafner, del. 58 l, mrtev najden. Jožef Kovačič, del. o. 3 m., vsled prehlajenja. Jera Turšič, hiš. pos. o. 3 l., za vnetico možg. mrenice. Polona Gorjanec, kuharica 57 l., za prsno vodenico.

Loterijske številke 3. maja.

V Trstu: 58, 38, 46, 52, 83.

V Lincu: 39, 35, 60, 50, 11.

Telegračne denarne cene 5. maja.

Papirna renta 65.95 — Srebrna renta 66.45 — Zlata renta 77.70 — 1860letno državno posojilo 123. — Bankine akoje 807 — Kreditne akoje 257. — — London 116.90 — — Ces. kr. eskini 5.54 — 20-frankov 9.34

Prežalostnim srcem javljamo tužne vest v smrti svojega prejubljenega sinčka in bratca

Evgenija,

kterega je danes zjutraj ob 5. uri po dolgi in hudi bolezni v starosti 4 let Bog vsegamogočni k sebi vzel.

Pogreb bode v torek dne 6. maja t. l. popoldne ob 5. uri od hiše št. 7 na Franc Jožičevi cesti.

Mladi ljubček naš se priporoča blagemu spominu vseh prijateljev in znancev. V Ljubljani dne 4. maja 1879.

Franjo in Fani Ravnihar, starši.

Vladimir in Etbin, brata.

Gostilna

pri

avstrijskem cesarji,
(Gasthof zum Kaiser von Oesterreich.)

Sv. Petra cesta šte. 5, blizu postaje južne železnice,

je notranjo popolnem novo in okusno pripravljena, in priporoča svoje sobe po nizki ceni p. n. slav. potovalnemu občinstvu, posebnó prečastiti duhovščini za mnogobrojni obisk. (1)

Restavracija je dobro oskrbljena, izvrstno doljenjsko vino, dobro Auerjevo pivo, ceno kosilo in večerja je slav. občinstvu na razpolganje.

Lorenc Zelenec,

ključar v Ljubljani na št. peter skem predmestji

se priporoča p. n. občinstvu za vsake vrste ključarskih del, tako za železne ograje na mirodvorih, hranilna ognjišča (sparherde), stavbena dela itd. On prevzame tudi naročila na deželo, in jih vestno in po ceni izvršuje. (3)

Ni sleparija!

Solidni okviri.

Oljekarvene slike in oljekarvene utisneno slike,

(v lepih, solidno in stanovito izdelanih zlatih okvirih, kakor: okolice, svete podobe in podobe iz vsakdanjega življenja, dobro izvršene podobe Nj. veličanstev cesarja in cesarice, lovske podobe iz raznih najboljših zavodov, potem ogledala v zlatih okvirih vsake velikosti tako v ceno, da se je čuditi, ker tako v ceno se še nikdar ni prodajalo. Dobivajo se pri (3)

Franz Kollmannu,

na mestnem trgu v Ljubljani.